

УРАН

Орындағандар Бекмырза Аспандияр
Ершора Ақниет

УРАННЫҢ ПЕРИОДТАҒЫ ОРНЫ

- Уран *U*
- Уран - периодты жүйедегі атомдық нөмірі 92 болатын химиялық элемент.
Атомдық массасы - 238.029, *U*
(лат. - *Uranium*) болып белгіленеді,
актиноидқа жатады.

ЭНЕРГИЯ КӨЗІ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНЫЛУЫ

- Уран - бәсекелестік қабілеті анағұрлым жоғары **энергия** көзі болып табылады. Оның басқа отын көздерінен басты айырмашылығы - ол жоғары концентрацияланған энергия көзі. Яғни, әрі жеңіл, әрі арзан тасымалданатын энергия көзінен саналады. Мәселен, 1 кг уран дәл осы мөлшердегі **көмірден** бөлінетін энергиядан 20 мың есе жоғары **электр** қуатын бөледі. Жалпы құны жағынан да тиімді. 1 кВт сағат өндіруге кететін көмірдің құны 4 евроцент тұрса, осы мөлшердегі газ 1,3-2,3 евроцентке шамалас. Ал уранның дәл осы көлемі небәрі 0,4 евроцентпен бағаланады. «Ал осындай жеңілдіктерге ие бола тұра, **Қазақстан** сонау жылдан бері көз қырын қайда қадап жүрген?» деген сұраққа жауап - Қазақстан әлі **Чернобыль** электр стансасындағы жарылысты ұмыта қойған жоқ. Уранның радиоактивтілігі оны өндіру мен өңдеуде, тасымалдау, өндірісте қолдану кезінде үлкен кедергі келтірумен бірге төндіретін қатерден қауіптенген еліміз уран кенорындарын зерттеу жұмыстарын жасырын түрде жүргізіп келді.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ КЕН КӨЗДЕРІ

- Уранның әлемдік қорының 80 пайызы 9 ел үлесіне тиеді.
Олар: [Аустралия](#), [Қазақстан](#), [Канада](#), [ОАР](#), [Намибия](#), [Нигерия](#), [Ресей](#), [Бразилия](#) және [АҚШ](#). Атап өтерлігі, уран өндірісінде алғы шептегі үш мемлекеттің бірі - Канада мен Австралиядан кейін тұрған Қазақстан. Соңғы зерттеу қорытындылары ел аумағында 1 млн. тоннаға жуық табиғи уран қоры бар екенін айқындап берді. Уран қоры Қазақстанның оңтүстік бөлігінде шоғырланған. Бүгінде уран кенішінің төрт торабы бар. Солтүстік торапта Уанас, Шығыс Мыңқұдық, Ыңғай, Ақдала, оңтүстік Ыңғай, Батыс Мыңқұдық, орталық Мыңқұдық және Буденовское кеніштері орналасса, шығысында оңтүстік Мойынқұм, оңтүстік Мойынқұм-1, Төртқұдық, Қанжуған, оңтүстік Мойынқұм-2, батыс торапта солтүстік Қарамұрын, оңтүстік Қарамұрын, Қарасан-1, Иіркөл және оңтүстік торапта ірі «Заречное» кеніштері бар. Рас, бұлардың кейбірі уран өндірумен қазірдің өзінде айналысып жатса, құрылысы бітпеген келесілері алдағы екі-үш жыл ішінде өз жұмыстарын бастайды деп жоспарланып отыр.

ӘЛЕМ БОЙЫНША УРАН ӨНДІРУ

- Уран туралы қызыл кітабы бойынша:
- 2005—2006 жж елдер бойынша U өндіру (тоннамен).
- Ел2005 жылКанада11410Аустралия9044Қазақстан4020Ресей3570АҚШ1249Украина920Қытай920Компаниялар бойынша өндіріс, 2006 ж.
- Cameco - 8.1 мың тонна
- Rio Tinto - 7 мың тонна
- AREVA - 5 мың тонна
- Қазатомөнеркәсіп - 3.8 мың тонна
- ОАО ТВЭЛ - 3,5 мың тонна
- PHB Billiton - 3 мың тонна
- Навоийский ГМК - 2.1 мың тонна
- Uranium One - 1 мың тонна
- Heathgate - 0.8 мың тонна
- Denison Mines - 0.5 мың тонна

<p>Ta 182.08 108 Db [261]</p>	<p>W 183.85 106 Sg [271]</p>	<p>Re 186.21 107 Bh [272]</p>	<p>Os 190.23 108 Hs [277]</p>	<p>Ir 192.22 109 Mt [278]</p>
<p>Praseodymium 59 Pr 140.91</p>	<p>neodymium 60 Nd 144.24</p>	<p>Promethium 61 Pm [145]</p>	<p>Samarium 62 Sm [150]</p>	
<p>actinium 89 Ac 227.03</p>	<p>uranium 92 U 238.03</p>	<p>neptunium 93 Np [237]</p>	<p>plutonium 94 Pu [244]</p>	
<p>1.04</p>				

ДОБЫЧА УРАНА В КАЗАХСТАНЕ И МИРЕ

ТОП-10 ДОБЫВАЮЩИХ УРАН СТРАН. 2016 ГОД – 62 ТЫС. ТОНН

17 УРАНОВЫХ ШАХТ В КАЗАХСТАНЕ

5 100%-ное участие "Казатомпрома"

12 совместно с иностранными компаниями

- 1 Торткудук и северный Моинкум
- 2 Инкай 1, 2, 3
- 3 Центральный Мынкудук
- 4 Инкай 4

- 5 Буденовское 2
- 6 Хорасан 2
- 7 Буденовское 1, 3
- 8 Хорасан 1

- 9 Уванас & восточный Мынкудук
- 10 Акдала
- 11 Западный Мынкудук

- 12 Северный и южный Карамурун
- 13 Заречное
- 14 Южный Моинкум и Канжуган

- 15 Ирколь
- 16 Семисбай
- 17 РУ-1

Регионы добычи природного урана в Казахстане

